

**LÄGET
2007**

Jonas Sjöstedt

EUs nya konstitution

– centralstyre och marknadsliberalism

GUE/NGL
Europeiska förenade vänstern/Nordisk grön vänster
Parlamentariska gruppen | EUROPAPARLAMENTET

EUs nya konstitution

VID MIDSOMMARHELGEN 2007 enades EU:s ledare i ett toppmöte om att förändra förslaget till konstitution för EU. Toppmötet antog ett detaljerat dokument om hur det nya förslaget ska se ut. Förändringarna jämfört med den tidigare föreslagna texten till en konstitution är mycket små, bara ett par procent av texten ändras. För att färdigställa det nya förslaget till fördrag för EU ska en regeringskonferens utarbeta och lägga fram ett exakt förslag under hösten 2007. Det är först när detta förslag är framlagt som de exakta ordagranna förslaget till nytt fördrag finns. Målet för EU:s toppmöte är att medlemsländerna ska anta detta nya fördrag innan valet till EU-parlamentet i juni 2009. EU:s ledare vill att förslaget ska antas av de nationella parlamenten och att folkomröstningar ska undvikas.

I skriften »EU:s nya konstitution – centralstyre och marknadsliberalism» beskriver jag hur det nya förslaget till konstitution skulle förändra EU. Efter toppmötet har bilden förändrats, för att få en korrekt bild av de förändringar som nu föreslås krävs att man också läser beskrivningen i detta faktablad. Även om de förändringar som föreslås av toppmötet är få och av mindre betydelse så kommer de delvis att förändra konstitutionens innehåll. Jämfört med det tidigare förslaget till konstitution har följande förändringar skett i förslaget:

I stället för »konstitution» ska det nya fördraget kallas »reformfördrag». Tanken på att slå samman hela fördraget till en text överges, istället kommer förändringarna att läggas fram som ändringsförslag till de fördrag som finns idag. EU:s lagstiftning ska även i fortsättningen kallas direktiv, förordningar och beslut. Inte lagar och ramlagar som det föreslogs i konstitutionen. Paragrafen om unionens symboler som flagga, hymn, nationaldag, valuta och motto stryks. Detta spelar mindre praktisk roll eftersom valutan, hymnen, flaggan och firandet av Europadagen 9 maj redan är etablerat. Paragrafen om att EU-rätten har företräde framför nationell rätt lyfts ur fördraget. Istället slås exakt samma sak fast i en lika bindande förklaring.

I paragrafen om unionens mål där det står att det ska råda »fri och icke snedvriden konkurrens» på EU:s inre marknad så stryks just dessa ord. De slås istället fast i ett särskilt protokoll. I övrigt sker ingen uppluckring av EU:s marknadsliberala karaktär som slås fast på en rad ställen i fördragets text. Det innebär att varornas fria rörlighet på EU:s inre marknad fortfarande är ett mål som är överordnat medlemsländers rätt att införa strikt lagstiftning för att skydda miljö, konsumenträtt och folkhälsa.

På några få områden görs nya tillägg i texten. I miljökapitlet slår reformfördraget fast att klimatfrågor är av särskild vikt. I energikapitlet skrivs det in att medlemsländerna ska visa solidaritet med varandra i försörjningsfrågor.

I det nya reformfördraget slås det fast att beslut om familjerätt ska tas med enhällighet i rådet och att de ska anmälas till de nationella parlamenten. När det gäller EU:s rymdpolitik slår reformfördraget fast att den inte nödvändigtvis måste innebära att medlemsländernas lagar harmoniseras. I övrigt så kvarstår det den massiva ökningen av EU:s överstatlighet som föreslogs i konstitutionen. På närmare 50 områden tas den nationella vetorätten i rådet bort. Inte minst ökar överstatligheten på det rättsliga området. EU-parlamentets makt ökar som tidigare föreslaget. Förändringarna innebär sammantaget en massiv överföring av makt från de nationella parlamenten till EU:s överstatliga institutioner EU-kommissionen, EU-parlamentet och EU:s domstol. De nationella parlamentens makt stärks inte med det nya reformfördraget. Även om en majoritet av medlemsländerna, under en remisstid på åtta veckor, invänder mot att EU-kommissionen lägger fram ett förslag till ny EU-lagstiftning så kan förslaget läggas fram av kommissionen. De nya röstreglerna i ministerrådet, som stärker stora staters makt på mindre medlemsländers bekostnad, ska genomföras först mellan 2014 och 2017.

Stadgan om grundläggande rättigheter lyfts ur fördragstexten där den tidigare var en del. Istället hänvisar reformfördraget till stadgans text och att den ska vara bindande för EU. Men precis som tidigare slås det fast att stadgan inte innebär att det skapas några nya rättigheter eller principer. Storbritannien har ett särskilt undantag från stadgans tillämpning liksom från bestämmelserna på det rättsliga området.

I skrivningarna om EU:s mål stryks formuleringen om att EU är öppet för alla europeiska stater som »respekterar dess värderingar och förbinder sig att gemensamt främja dem». Istället hänvisas i texten till rådets tidigare beslut på området där både politiska och ekonomiska villkor ställs på nya medlemsländer.

På försvarsområdet ändras formuleringen om att EU ska skaffa sig ett gemensamt försvar efter särskilt beslut till att unionen *kan* utveckla ett gemen-

samt försvar. I övrigt kvarstår den kraftfulla militariseringen av unionen i reformfördraget. EU:s militär ska samordnas med Natos. En krigsmaterielbyrå ska inrättas. Medlemsländerna åläggs att öka sin militära kapacitet. Dessutom görs EU till en militär allians. Den nyinrättade posten som EU:s utrikesminister finns kvar oförändrad men döps om till »unionens höge representant för utrikes- och säkerhetspolitik».

Inga förändringar av EMU-politiken sker med reformfördraget. Precis som i den tidigare konstitutionen saknar Sverige undantag från att införa euron som valuta. Istället är Sverige med reformfördraget juridiskt sett förpliktigt att gå med i EU:s valutaunion.

Sammantaget är förändringarna i »reformfördraget» mycket begränsade, ofta bara symboliska. Det är i praktiken samma EU-konstitution som väljarna i Frankrike och Nederländerna avvisade i folkomröstningar 2005 som nu åter läggs fram. Skillnaden är att man denna gång inte vill fråga folken i medlemsländerna om de vill ha EU:s nya grundlag.

Jonas Sjöstedt